

СПЕЦИАЛИЗИРАН СЪД ЗА ОРГАНИЗИРАНАТА ПРЕСТЪПНОСТ

СПЕЦСЪДЪТ Е ПОЛИЦЕЙСКИ СЪД ЗА МЪРЗЕЛИВЦИ *

Щефан Харабин**

Председателят на Върховния съд на Словакия Щефан Харабин бе у нас за честванията на 130-годишнината от създаването на Върховния касационен съд заедно с още седмина представители на борда на Мрежата на председателите на върховните съдилища на страните от ЕС. Член на борда от февруари т.г. е и шефът на ВКС проф. Лазар Груев.

Г-н Харабин, наказателен съдия с 30-годишен стаж, за втори път е начело на Върховния съд на Словакия, бил е и правосъден министър до 2009 година.

Министерстването му съвпада със създаването на словашкия спецсъд срещу организираната престъпност и корупцията, зароботил през 2005 година.

– На път сме да създадем наш спецсъд срещу организираната престъпност и корупцията, законът вече мина на първо четене. Какво показва словашкият опит, г-н Харабин?

– Мога да изкажа личното си мнение. Като наказателен съдия с 30 г. стаж съм категоричен – от специалния съд няма никаква полза, той е тоталитарен съд.

Първият специален съд е създаден от Мусолини. След оправдаването на Георги Димитров за подпалването на Райхстага същото прави и Хитлер – създава трибунал, подчинен на политическата власт и изпълняващ политическата воля. През 50-те години и в Чехословакия имаше спецсъд за политически процеси.

Сегашният специализиран наказателен съд в Словакия беше основан през 2005 г., но през 2009 г. Конституционният съд го провъзгласи за неконституционен. Като правосъден министър участвах в иницирането на предложението до КС.

От самото начало твърдя, че това е полицейски съд.

* Интервю на Елена Енчева. Препечатва се от в. „Труд“ от 24 ноември 2010 г. поради фундаменталното му значение.

** Председател на Върховния съд на Словакия, пред в. „Труд“.

– Защо?

– Защото, за да станеш член на словашкия спецсуд, минаваш полицейска проверка за надеждност под формата на издаване на „допуск“ до секретна информация. Ако те сметнат за негоден – вълн от суда! Когато полицията получи власт да назначава съдиите, за каква независимост може да става дума? Това не е суд!

Говорил съм за това преди време с тогавашната ви правосъдна министърка Миглена Тачева, обясних ѝ всичките си възражения срещу спецсуда.

Къде в Европа има специален суд? В Хърватия и в Словакия и толкова. И в Испания, но той е срещу тероризма. Ние имаме ли тероризъм, вие имате ли тероризъм? Защо ви е специален суд?

За справянето с организираната престъпност, корупцията, наркотрафика няма нужда от специален суд нито у вас, нито у нас. Искане се специализация, професионализъм и екипна работа на полицията. Ако полицаите разследват качествено и набавят годни и убедителни доказателства, за какво им е спецсуд?

– Един от аргументите, които се изтъкват у нас, е, че процесите по спецделата ще приключват по-бързо, ще се гарантира навременно правосъдие, общественото доверие ще нарасне.

– Ще се позова на словашкия опит. У нас спецсудът бе само медийна бомба и популистки театър. През 2006 г. като министър на правосъдието направих ревизия на „специалните“ дела. Установих, че спецсудът, който през 2005 г. започва на чисто, само за 1 година беше натрупал толкова проблеми, колкото и всички останали нормални съдилища. Даже работеше по-бавно от тях. Докато останалите съдилища гледаха делата за 3–4 месеца, на специалния му трябваша поне 5.

– Защо се получи така?

– Защото там се събраха най-мързеливите и неподготвени съдии. Кой наистина независим съдия и професионалист ще иска да работи в тази придворна тоталитарна структура?

– Кой ги избра?

– Привидно – съдебният съвет, но на практика ги посочваха политиците.

На първо време обаче никой не искаше да работи там. Но после дадох на „специалните“ съдии по 7000 евро заплати, 6 пъти по-високи от тези на „обикновените“.

Конституционният суд обяви тези възнаграждения за дискриминационни. Основният аргумент на КС обаче бе, че фактът, че Националната служба за сигурност, полицията може да сложи край на съдийстването на един юрист без никакви ясни и предвидими правила, нарушава принципите на демократичната държава и специално този за разделението на властите.

Затова и навремето предупредих министър Тачева да не повтаряте нашите грешки.

Разбира се, разноцветни политици твърдят, че специалният съд ни е нужен, и по медиите ме обвиняваха, че съм бил „за“ корупцията.

– Въпреки че КС е отменил специалните и задължителните полицейски проверки на съдиите, специалният продължава да съществува, нали? С какви дела се занимава?

– Работи по същите дела – за корупция сред политици, депутати, министри, магистрати, полицаи, организирана престъпност.

Но дотук никой „голям“ не е осъден – само един съдия. Останалите присъди са срещу полицаи за дребни рушвети, както и срещу един-двама лекари.

– Вероятно обвиненията срещу останалите не са били доказани?

– Както вече казах, нужна е специализация на полицията и прокуратурата, но в никакъв случай не и специален съд. За какво ни е? Един от процесите срещу мафиотска структура трае вече 4 години. „Обикновените“ съдилища приключваха далеч по-успешно идентични дела. И ако това не е доказателство за ненужност!

– Колко души работят в специалния съд?

– 16. Прокурорите са около 30.

– Колко инстанции има специалният съд? У нас се предлага да са две.

– В Словакия е на една инстанция, после следва Върховният съд.

– Колко струва на Словакия специалният съд?

– Създаването му изяде бюджета на съдебната власт.

– Не може да е толкова „черен“ този специален съд!

– Не вярвате ли? Ще повтора. Първо, той е абсолютно ненужен – не е направил правосъдието по-ефективно, а тъкмо обратното. Второ, служи не на закона, а на политиците, на силните на деня. Създаден е, за да съди враговете им.

– Но у нас няма да е така – вносителите на проекта дават знак, че за второ четене ще се откажат от персонализацията на подсъдимите.

– Че за какво ви е специален съд тогава? Какво ви пречи „обикновени“ съдии да гледат делата срещу организираната престъпност и корупцията? А ако сигурността им е застрашена, да получават персонална охрана.